

ЁНГИН СОДИР БЎЛГАНДА ЕНГЛИ КУТҚАРУВ МОСЛАЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ТАРТИБИ

Бабаев Шарофжон Раҳматжонович

“Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги”

кафедраси доценти в.б.(PhD), тел: 90 501 61 58

Навоий давлат кончилиқ ва технологиялар университети

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев томонидан бугунги кунда мамлакатлатимизда барпо этилаётган баланд қўпқаватли бино ва турар жойларини қурилишида, уларнинг фавқулодда вазиятларда бино ва иншоотларнинг барқарорлигига талабларни кучайтириш ҳамда инсонларни муҳофаза қилишга қаратилган чора-тадбирлар белгилаб берилди.

Баланд бинолардан қутқарув ускуналари ва мосламалари нафақат охирги, балки қўпинча инсонларнинг фавқулодда вазият зонасидан хавфсиз эвакуация қилишнинг ва уларнинг соғлигига зарар етказмасдан ягона имкониятидир.

Қурилмалари одамларни баландликдан қутқаришнинг энг самарали ва хавфсиз воситаси бўлиб, фавқулодда вазиятлар содир бўлганда инсонларни эвакуация қилиш тизимларида қўлланилади. Енгли қутқарув қурилмасининг асосий элементи эластик ёки спиралсимон қутқарув енгли шлангдир. Қутқарув шлангининг ишлаш принципи унда ҳаракатланувчи тана учун етарли ишқаланиш кучини яратишга асосланган.

Енгли қутқарув мосламаксидан тушишни махсус тайёргарликка эга бўлмаган ҳар қандай шахс амалга ошириши мумкин. Ташқи томондан, қутқарув шланги иссиқлик нурланиши, учқунлар, кичик тушадиган предметлар таъсиридан иссиқликни қайтарувчи қобиқ билан ҳимояланган бўлади.

Енгли қутқарув шланг қурилмалар:

Енгли қутқарув шланг қурилмалари қуйидаги хусусиятларга эга:

- ҳар қандай баландликдан одамларни қутқаришни таъминлаш;
- ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам ишлашни давом эттириш;
- минимал вақт ичида иш ҳолатига келтирилиши;
- юқори ўтказиш қобилиятига эга (ёнгли қутқарув шланги қурилмасидан тушиш қобилиятига эга бўлмаган одамлар учун қутқарув шлангидан чиқиш ҳар дақиқада 5 дан 10 кишигача етиши мумкин);

Енгли қутқарув шланг қурилмасида иссиқликни қайтарувчи қобиқ мавжудлиги ва инсонларнинг қисқа вақт ўтказиши (тушиши) қобилияти туфайли фавқулодда вазиятларда юзага келиши мумкин бўлган бошқа ташқи хавфли омиллар таъсиридан қутқарилганларни ҳимоя қилишни таъминлаш;

- қутқарилаётганларни тайёрлаш ва ўқитишни, шунингдек улар учун махсус жиҳозларни талаб қилмаслик;

- жисмоний ва психологик ҳолатидан қатъи назар, ҳар қандай ёшдаги ва жинсдаги одамларни қутқариш имкониятини таъминлаш;

- қутқарув мосламасига ва қутқарув шлангига кирганда одам ташқи муҳитни кўрмаслиги сабабли қутқарилаётганларда баландлик кўрқувини камайтириш;

- ёнғин бўлимлари ёки фавқулодда қутқарув гуруҳлари келишидан олдин одамларни қутқарув ишларни тезкор бошлаш имконияти.

Эвакуация қилишнинг арзон ва самарали воситаси - бу эластик енгга асосланган шлангли қутқарув қурилмаси. Ҳозирги кунда бундай қурилмаларнинг бир нечта модификациялари ишлаб чиқилган - стационар, мобиль, портатив.

Бу жамоавий қутқарув воситаси бўлиб, инсонларни қутқариш жараёнида дақиқа давомида юқори ўтказувчанликни таъминлайди ва одамларнинг кўп тўпланган пайтида эвакуация қилишнинг самарали ва ишончли воситасидир. Тушиш баландлиги чегараси фақатгина маҳкамлаш мосламаларининг юк кўтариш кучи билан чекланган.

У ёнғиндан ҳимоя қилишда фавқулодда ва автоматик узатишнинг тактик имкониятларини кенгайтириш учун ишлатилади;

Артикуляр лифтлар ва нарвонли юк машиналари енгли қутқарув шланглари билан жиҳозланган, шунингдек, бинолар стационар шлангли қутқарув қурилмалари билан жиҳозланган. Ҳозирги вақтда ёнғин бўлинмалари учун эластик қутқарув шланглари ишлаб чиқарилади ва зинапояларга ва бўғимли автоуловларга (шунингдек, кўп қаватли биноларга) индивидуал буюртмалар бўйича ўрнатилади.

Ўт ўчирувчининг қутқарув шланги

Қутқарувчи шлангнинг функционаллигини текширганда, тушаётганларни ўргатиш ва ўргатиш, наслга боғланган қутқарув арқонидан фойдаланган ҳолда боғлаш керак.

Қутқарилаётган инсонларни пастга тушаётган пайтидаа, уларнинг қутқарув шлангига зарар етказиши мумкин бўлган ўткир нарсаларга эга бўлишига йўл қўймаслик, шунингдек, тушиш пайтида уларнинг ўзларига шикаст этказмаслик эҳтиёт чораларини кўриш лозим.

Енгли қутқарув шлангдан фойдаланишда, айниқса тушиш пайтида, шлангнинг пастки қисмида қутқарилувчиларнинг ҳаёти ва соғлиғига таъсир қиладиган статик электр зарядларининг тўпланиб қолиш эҳтимолини ҳисобга олиш лозим.

Статик электр энергиясининг одамларга таъсирини камайитириш учун қуйидаги чораларни кўриш керак:

- қутқарув шлангини антистатик воситалар билан ишлов бериш;
- одамларни туширишда қутқарув шлангининг пастки қисмини вақти-вақти билан намлаш (атроф-муҳит ҳарорати камида 0°C да);

Қуйидаги ҳолатларда енгли қутқарув шлангидан фойдаланиш тақиқланади:

- ўз ресурс муддатини тугатган;
- навбатдаги техник кўрикдан ўтмаган;
- тузатиб бўлмайдиган шикастланган;

- мўлжалланмаган мақсадларда ишлатганда.

ФОЙДАЛАНГАН АДАБИЁТ

1. Пожарная и аварийно-спасательная техника. Для высших образовательных учреждений МЧС России. М.Д. Безбородько, С.Г. Цариченко, В.В. Роевко, Н.И. Ульянов, М.В. Алешков, А.В. Рожков, А.В. Плосконосов, С.А. Шкунов, В.М. Климовцов, С.П. Храмцов. –М.: 2012.
2. Пожарная техника. М.Д. Безбородько. Академия ГПС МЧС России. –М.: 2004.
3. Эксплуатация пожарной техники. Яковенко Ю.Ф., Зайцев А.И., Кузнецов Л.М., и др. –М.: Стройиздат, 2016.